

Schwarz Lipót Síremléke

Ez az apám, Schwarz Lipót síremléke Ózdon. Apámat Schwarz Lipótnak hívták, és 1865-ben született. Apám lehet, hogy Magyarországon született, mert 16 gyerek volt három anyától. Valahol Ausztriában volt egy nagy jesiva, és apám azt mesélte, hogy ott tanult. Ő nagyon tudott zsidóul. A gyerekeket vizsgáztatta, Tórát tanított. Apám bőrkereskedő volt. Járt faluról falura, szedte össze a bőrt a mészárosoktól. Az egy nagy üzlet volt akkor. Kaptunk pénzt a nagykereskedőtől. A nyúzott bőrt megvette nyersen, és ő adta tovább a kikészítőnek. Putnokon volt egy bőrnagykereskedő, aki a gyártól kapott pénzt. És az a nagykereskedő meg adott azoknak, akik mentek a mészárosokhoz összeszedni a nyersbőrt. És mi a mészárosoknak adtunk előre pénzt, hogy miket gyűjtsenek. Mi kaptuk a pénzt a nagykereskedőtől Putnokon, a Fleischertől. A Fleischer meg kapta a gyártól. Én is vittem kocsival. Akkor már iskolába jártam, és segítettem apámnak. És már amikor Csehszlovákia lett [lásd: Első Csehszlovák Köztársaság], akkor Bánrévén kellett keresztülmenni minékünk Ózdról Putnokra. És Bánrévén megállítottak, hogy hova viszik a bőrt, nem Csehszlovákiába viszik-e.

Bánréve egyik oldala Csehország volt, a másik Magyarország. Megállítottak minket ottan, és mutattuk, hogy a Fleischertől van minékünk megrendelőnk, és oda visszük Putnokra, nem Csehszlovákiába. A szüleimnek volt egy kis fűszerüzlete. Ez egy kis falu volt, és egyedül voltunk zsidók. Elöl volt az üzlet, és volt három szoba még hátul. Nem volt a fűszerüzlethez raktár. Minden héten bejártunk Putnokra a vásárra. És ami hiányzott, só, cukor, céna, petróleum meg ilyesmi -- vidéken más nem kell, a parasztnak megvan mindenük --, azt megvettük. Az üzletben csak a mamám dolgozott meg a lányok. A fiúk mentek inasnak, ahogy iskolából kikerültek, a lányok meg ott maradtak addig, amíg férjhez nem mentek, és anyámnak segítettek. Később fölmentünk Ózdra. 1920-ban, mikor a Jenő bátyám megházasodott. Kőalján volt a házunk. Kőalja egy negyede volt Ózdnak. Nagy vasgyár volt ott Ózdon. És volt a Tisztviselőtelep, és volt a Hangony. Egy utcásor volt ez a Kőalja. Mert volt a patak, és utána már hegyoldal volt. Az nem volt egy ilyen vallásos rész, ott nem annyira zsidók laktak. Inkább tisztviselők. Ózdon is volt egy fűszerüzlet, akkor ottan már volt mészárszék. 1929-ben halt meg az apám.